

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ПОСЛАНИЧКА ГРУПА

Покрет слободних грађана (ПСГ) - Странка демократске акције Санџака (СДА Санџака) - Партија за демократско деловање (ПДД)

28. јул 2025. године

Београд

ПРЕДСЕДНИЦИ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 107. став 1. Устава Републике Србије ("Службени гласник РС" број 98/2006 и 115/2021), члана 40. став 1. тачка 1. Закона о Народној скупштини ("Службени гласник РС", број 9/2010) и члана 150. став 1. Пословника Народне скупштине ("Службени гласник РС", број 20/2012 - пречишћен текст) подносимо

ПРЕДЛОГ РЕЗОЛУЦИЈЕ О ПОЛОЖАЈУ АЛБАНАЦА У ПРЕШЕВСКОЈ ДОЛИНИ (ПРЕШЕВО, МЕДВЕЂА И БУЈАНОВАЦ), са предлогом да се, сагласно члану 167. Пословника Народне скупштине Републике Србије, донесе по хитном поступку.

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ

Шаип Камбери

Минела Календер

Ахмедин Шкријељ

**РЕЗОЛУЦИЈА
О ПОЛОЖАЈУ АЛБАНАЦА У ПРЕШЕВСКОЈ ДОЛИНИ**

ИМАЈУЋИ У ВИДУ

- Устав Републике Србије, посебно одредбе главе 2 “Људска права и слобода” (чл. 23 - 74) и одредбе главе 3 (чл. 15-81),
- Обавезе према међународним конвенцијама о заштити људских и мањинских права, које је Република Србија ратификовала:

а) Оквирна конвенција за заштиту националних мањина (Стразбур 1995),

б) Међународни пакт о грађанским и политичким правима (УН 1966),

ц) Европска повеља о мањинским језицима (1998),

д) Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода,

е) Обавезе из Споразума са легитимним представницима Албанаца Прешевске Долине (План и програм за решавање кризе у општинама Бујановац, Прешево и Медвеђа из 2001. године, Споразум о реафирмацији начела плана из 2001. године, од 2009. године и План од 7 тачака, јун 2013. године) и тежњу Републике Србије ка пуноправном чланству у Европској унији;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР

1. Постојеће изазове са којима се суочава албанска заједница у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа, укључујући институционалну дискриминацију, ограничен приступ јавним службама (полиција,

правосуђе, инспекцијске службе и др.) и непотпуно остваривање права на службену употребу језика и употребу националних симбола;

2. Праксу пасивизације адреса која доводи до губитка бирачких и грађанских права великог броја грађана у Медвеђи, Бујановцу и Прешеву;
3. Недовољну примену Плана и Програма Владе СРЈ и Владе РС о решењу кризе у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа, Споразума из 2009. године и Плана од 7 тачака из 2013. године и недостатак функционалне децентрализације локалних самоуправа;
4. Економску маргинализацију и одлив младих са територије Прешевске долине;

ПРОГЛАШАВА

- a. Да је поштовање људских права и права националних мањина основни предуслов за дугорочну стабилност и развој региона, као и интеграцију Србије у Европску Унију.
- б. Да је неопходно хитно прекинути праксу пасивизације адреса и омогућити свим грађанима албанске националности у Прешевској долини пуно остваривање грађанских и политичких права.
 - Да се формира независно парламентарно тело у сарадњи са НВО и представницима Албанаца, ОЕБС-а, које ће истражити последице и сразмере ове административне мере којом се вештачки мења етничка структура у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа.

- Да се обезбеде правни услови повратка расељених лица са подручја општина Прешево, Бујановац и Медвеђа и њима врати пребивалиште.
- в. Да државни органи Републике Србије у потпуности спроведу законе који гарантују службену употребу албанског језика, отклоне правне препреке за службену употребу националних симбола, као и признавање диплома и образовних квалификација стечених на Косову, обезбеђивање двојезичних натписа, јавних обавештења и службене документације на албанском језику.
- г. Да је неопходно обезбедити равноправну заступљеност припадника албанске заједнице у полицији, правосуђу и свим другим јавним институцијама и службама у складу са подацима Пописа становништва из 2022. године,
- д. Да државни органи предузимају мере кажњавања против свих који говором мржње стварају нетолерантну атмосферу према албанској заједници представљајући је као реметилачки фактор.
- ђ. Да се ради унапређења развоја и смањења економске маргинализације у Прешевској долини успостави посебан Фонд за економски развој са учешћем државе и међународних партнера.
- е. Да се питања положаја Албанаца у Прешевској долини укључе у дијалог између Београда и Приштине ради постизања трајног и одрживог решења.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ

- а. Влада Републике Србије да предузме неопходне мере у складу са овом Резолуцијом и редовно извештава народне посланике о напретку у њеној примени.
- б. Одбор за људска и мањинска права и равноправност полова да прати примену ове Резолуције и поднесе извештај Народној скупштини.

Ову Резолуцију објавити у Службеном гласнику Републике Србије.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

Уставни основ за доношење Резолуције садржан је у члану 99. став 1. тачка 7 Устава Републике Србије, којим је прописано да Народна скупштина Републике Србије доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије и да врши и друге послове одређене Уставом и законом, као и у члану 8. став. 1 Закона о Народној скупштини ("Службени гласник РС", број 9/2010) којим је између осталог прописано да Народна скупштина доноси и резолуцију.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

Предложена Резолуција има за циљ да Народна скупштина Републике Србије изрази институционалну посвећеност унапређењу положаја албанске заједнице у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа, у складу са Уставом Републике Србије, законима, међународним обавезама и европским интеграционим процесима.

Дугогодишње занемаривање потреба и права Албанаца у овом региону довело је до осећаја искључености, неповерења према институцијама, и изражене миграције, посебно младих људи. Међу главним проблемима идентификовани су: пракса пасивизације пребивалишта без одговарајуће правне заштите, недовољна заступљеност Албанаца у државним и јавним институцијама, ограничена употреба албанског језика у службеној комуникацији, као и запостављен економски развој региона.

Према подацима Националног савета албанске националне мањине и организација цивилног друштва (YIHR), преко 6.500 грађана албанске националности из Прешева, Бујановца и Медвеђе је пасивизирано, чиме су изгубили бирачко и основна грађанска права.

Удео запослених Албанаца у државним институцијама на локалном нивоу је испод минимума и далеко испод стандарда постављеног Уставом Републике Србије, члан 77. став 1 и 2.

Због свега наведеног, ова Резолуција позива надлежне институције да предузму конкретне мере у правцу:

- обуставе административне праксе које воде обесправљивању грађана,
- пуне примене законских одредби које гарантују службену употребу језика и образовних права,
- институционалног укључивања припадника албанске заједнице,
- и успостављања посебних развојних фондова у сарадњи са међународним партнерима.

Такође, предлаже се да питање положаја Албанаца у Прешевској долини буде укључено у дијалог Београда и Приштине, као део напора за постизање трајне стабилности и међунационалног поверења.

Усвајањем ове Резолуције, Народна скупштина Републике Србије би послала важан сигнал политичке воље да се реше нагомилани проблеми и омогући једнакост свих грађана, без обзира на националну припадност, што је кључно за демократски развој и европску перспективу Србије.

III. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ РЕЗОЛУЦИЈЕ

За спровођење ове Резолуције нису потребна додатна финансијска средства из буџета Републике Србије.

IV. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Од престанка оружаног конфликта Албанаца са војно-полицијским снагама СРЈ и РС, 2001. године, покренут је политички пројекат потпуне интеграције албанске националне мањине у друштвени и политички живот Републике Србије.

План за решавање кризе у општинама Бујановац, Прешево и Медвеђа, као главну компоненту, осим локалне интеграције и економског развоја, имао је и "потпуну интеграцију албанске националне мањине у државне и јавне институције Републике Србије у тачно утврђеним роковима".

Убиством премијера Зорана Ђинђића мења се и политичка атмосфера у Републици Србији према Албанцима овог региона, а преузете обавезе поменутим Планом и Програмом, престају да се извршавају.

Уз посредство Мисије ОЕБС у Србији, 2009. године се закључује нови споразум познат као "Споразум о потврђивању начела из 2001. године".

2013. године, након кризе у вези са спомеником у Прешеву, поново уз медијацију ОЕБС-а и других западних дипломатских тела закључује се нови споразум. Албанске политичке странке су сачиниле посебан документ са захтевима Влади у Београду познат као "План од седам тачака", а у виду информације Координационог тела Владе Републике Србије, на седници од 4. јуна 2013. године, Влада Републике Србије га је у потпуности прихватила.

Међутим, и поред прихватања овог документа, његово спровођење није извршено, првенствено због недостатка политичке воље.

Уз помоћ Делегације ЕУ, Савета Европе и ОЕБС-а, Национални савет албанске националне мањине је током 2022. године покренуо дијалог са Координационим телом и Министарством за људска и мањинска права и друштвени дијалог (министарка Гордана Чомић) у сачињавању "Акционог плана за интеграцију албанске националне мањине".

Током 2022. године План је усвојен са утврђеним роковима потпуне интеграције албанске мањине у периоду од 2023 – 2026. године.

Сада када је прошла половина 2025. године, његово спровођење није ни почело. Шта више, функционери Координационог тела, у јавним наступима, негирају постојање било каквог документа о интеграцији албанске мањине. Зато предлажемо да Народна скупштина, као највиша институција у овој држави, усвоји ову Резолуцију.

Усвајањем ове Резолуције, Република Србија ће показати своју институционалну опредељеност ка превазилажењу дугогодишње дискриминације над албанским становништвом и отворити ново поглавље у међусобним односима као и опредељеност ка демократизацији.

ПРИМЉЕНО: 28.07.2025

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
POSLANIČKA GRUPA

Pokret slobodnih građana (PSG) - Stranka demokratske akcije Sandžaka (SDA
Sandžaka) - Partija za demokratsko delovanje (PDD)
28. jul 2025. godine
Beograd

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	02-1459	75	

**PRESEDNICI
NARODNE SKUPŠTINE**

Na osnovu člana 107. stav 1. Ustava Republike Srbije ("Službeni glasnik RS" broj 98/2006 i 115/2021), člana 40. stav 1. tačka 1. Zakona o Narodnoj skupštini ("Službeni glasnik RS", broj 9/2010) i člana 150. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine ("Službeni glasnik RS", broj 20/2012 – prečišćen tekst) podnosimo

**PREDLOG REZOLUCIJE O POLOŽAJU ALBANACA U PREŠEVSKOJ
DOLINI (PREŠEVO, MEDVEĐA I BUJANOVAC)**, sa predlogom da se, saglasno članu 167. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije, donese po hitnom postupku.

NARODNI POSLANICI

Shajp Kamberi

Minela Kalender

Ahmedin Škrijelj

**REZOLUCIJA
O POLOŽAJU ALBANACA U PREŠEVSKOJ DOLINI**

IMAJUĆI U VIDU

- Ustav Republike Srbije, posebno odredbe glave 2 "Ljudska prava i slobode" (čl. 23 - 74) i odredbe glave 3 (čl. 15-81),
- Obaveze prema međunarodnim konvencijama o zaštiti ljudskih i manjinskih prava, koje je Republika Srbija ratifikovala:
 - a) Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (Strazbur 1995),
 - b) Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (UN 1966),
 - c) Evropska povelja o manjinskim jezicima (1998),
 - d) Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda,
 - e) Obaveze iz Sporazuma sa legitimnim predstavnicima Albanaca Preševske Doline (Plan i program za rešavanje krize u opštinama Bujanovac, Preševo i Medveđa iz 2001. godine, Sporazum o reafirmaciji načela plana iz 2001. godine, od 2009. godine i Plan od 7 tačaka, jun 2013. godine) i težnju Republike Srbije ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji;

UZIMAJUĆI U OBZIR

1. Postojeće izazove sa kojima se suočava albanska zajednica u opštinama Preševo, Bujanovac i Medveđa, uključujući institucionalnu diskriminaciju, ograničen pristup javnim službama (policija, pravosuđe, inspeksijske službe i dr.) i nepotpuno ostvarivanje prava na službenu upotrebu jezika i upotrebu nacionalnih simbola;

2. Praksu pasivizacije adresa koja dovodi do gubitka biračkih i građanskih prava velikog broja građana u Medveđi, Bujanovcu i Preševu;
3. Nedovoljnu primenu Plana i Programa Vlade SRJ i Vlade RS o rešenju krize u opštinama Preševo, Bujanovac i Medveđa, Sporazuma iz 2009. godine i Plana od 7 tačaka iz 2013. godine i nedostatak funkcionalne decentralizacije lokalnih samouprava;
4. Ekonomsku marginalizaciju i odliv mladih sa teritorije Preševske doline;

PROGLAŠAVA

- a. Da je poštovanje ljudskih prava i prava nacionalnih manjina osnovni preduslov za dugoročnu stabilnost i razvoj regiona, kao i integraciju Srbije u Evropsku Uniju.
- b. Da je neophodno hitno prekinuti praksu pasivizacije adresa i omogućiti svim građanima albanske nacionalnosti u Preševskoj dolini puno ostvarivanje građanskih i političkih prava.
 - Da se formira nezavisno parlamentarno telo u saradnji sa NVO i predstavnicima albanaca, OEBS-a, koje će istražiti posledice i srazmere ove administrativne mere kojom se veštački menja etnička struktura u opštinama Preševo, Bujanovac i Medveđa.
 - Da se obezbede pravni uslovi povratka raseljenih lica sa područja opština Preševo, Bujanovac i Medveđa i njima vrati prebivalište.
- c. Da državni organi Republike Srbije u potpunosti sprovedu zakone koji garantuju službenu upotrebu albanskog jezika, otklone pravne prepreke za službenu upotrebu nacionalnih simbola, kao i priznavanje diploma i obrazovnih kvalifikacija stečenih na Kosovu, obezbeđivanje dvojezičnih

natpisa, javnih obaveštenja i službene dokumentacije na albanskom jeziku.

- d. Da je neophodno obezbediti ravnopravnu zastupljenost pripadnika albanske zajednice u policiji, pravosuđu i svim drugim javnim institucijama i službama u skladu sa podacima Popisa stanovništva iz 2022. godine,
- e. Da državni organi preduzimaju mere kažnjavanja protiv svih koji govorom mržnje stvaraju netolerantnu atmosferu prema albanskoj zajednici predstavljajući je kao remetilački faktor.
- f. Da se radi unapređenja razvoja i smanjenja ekonomske marginalizacije u Preševskoj dolini uspostavi poseban Fond za ekonomski razvoj sa učešćem države i međunarodnih partnera.
- g. Da se pitanja položaja Albanaca u Preševskoj dolini uključe u dijalog između Beograda i Prištine radi postizanja trajnog i održivog rešenja.

OBAVEZUJE SE

- a. Vlada Republike Srbije da preduzme neophodne mere u skladu sa ovom Rezolucijom i redovno izveštava narodne poslanike o napretku u njenoj primeni.
- b. Odbor za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova da prati primenu ove Rezolucije i podnese izveštaj Narodnoj skupštini.

Ovu Rezoluciju objaviti u Službenom glasniku Republike Srbije.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE REZOLUCIJE

Ustavni osnov za donošenje Rezolucije sadržan je u članu 99. stav 1. tačka 7 Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Narodna skupština Republike Srbije donosi zakone i druge opšte akte iz nadležnosti Republike Srbije i da vrši i druge poslove određene Ustavom i zakonom, kao i u članu 8. stav. 1 Zakona o Narodnoj skupštini ("Službeni glasnik RS", broj 9/2010) kojim je između ostalog propisano da Narodna skupština donosi i rezoluciju.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE REZOLUCIJE

Predložena Rezolucija ima za cilj da Narodna skupština Republike Srbije izrazi institucionalnu posvećenost unapređenju položaja albanske zajednice u opštinama Preševo, Bujanovac i Medveđa, u skladu sa Ustavom Republike Srbije, zakonima, međunarodnim obavezama i evropskim integracionim procesima.

Dugogodišnje zanemarivanje potreba i prava Albanaca u ovom regionu dovelo je do osećaja isključenosti, nepoverenja prema institucijama, i izražene migracije, posebno mladih ljudi. Među glavnim problemima identifikovani su: praksa pasivizacije prebivališta bez odgovarajuće pravne zaštite, nedovoljna zastupljenost Albanaca u državnim i javnim institucijama, ograničena upotreba albanskog jezika u službenoj komunikaciji, kao i zapostavljen ekonomski razvoj regiona.

Prema podacima Nacionalnog saveta albanske nacionalne manjine i organizacija civilnog društva (YIHR), preko 6.500 građana albanske nacionalnosti iz Preševa, Bujanovca i Medveđe je pasivizirano, čime su izgubili biračko i osnovna građanska prava.

Udeo zaposlenih albanaca u državnim institucijama na lokalnom nivou je ispod minimuma i daleko ispod standarda postavljenog Ustavom Republike Srbije, član 77. stav 1 i 2.

Zbog svega navedenog, ova Rezolucija poziva nadležne institucije da preduzmu konkretne mere u pravcu:

- obustave administrativne prakse koje vode obespravljanju građana,
- pune primene zakonskih odredbi koje garantuju službenu upotrebu jezika i obrazovnih prava,
- institucionalnog uključivanja pripadnika albanske zajednice,
- i uspostavljanja posebnih razvojnih fondova u saradnji sa međunarodnim partnerima.

Takođe, predlaže se da pitanje položaja Albanaca u Preševskoj dolini bude uključeno u dijalog Beograda i Prištine, kao deo napora za postizanje trajne stabilnosti i međunacionalnog poverenja.

Usvajanjem ove Rezolucije, Narodna skupština Republike Srbije bi poslala važan signal političke volje da se reše nagomilani problemi i omogući jednakost svih građana, bez obzira na nacionalnu pripadnost, što je ključno za demokratski razvoj i evropsku perspektivu Srbije.

III. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE REZOLUCIJE

Za sprovođenje ove Rezolucije nisu potrebna dodatna finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije.

IV. RAZLOZI ZA DONOŠENJE PO HITNOM POSTUPKU

Od prestanka oružanog konflikta Albanaca sa vojno policijskim snagama SRJ i RS, 2001. godine, pokrenut je politički projekat potpune integracije albanske nacionalne manjine u društveni i politički život Republike Srbije.

Plan za rešavanje krize u opštinama Bujanovac, Preševo i Medveđa, kao glavnu komponentu, osim lokalne integracije i ekonomskog razvoja, je imao i "potpunu integraciju albanske nacionalne manjine u državne i javne institucije Republike Srbije u tačno utvrđenim rokovima".

Ubistvom premijera Zorana Đinđića menja se i politička atmosfera u Republici Srbiji prema Albancima ovog regiona, a preuzete obaveze pomenutim Planom i Programom, prestaju da se izvršavaju.

Uz posredstvo Misije OEBS u Srbiji, 2009. godine se zaključuje novi sporazum poznat kao "Sporazum o potvrđivanju načela iz 2001. godine".

2013. godine, nakon krize u vezi sa spomenikom u Preševu, ponovo uz medijaciju OEBS-a i drugih zapadnih diplomatskih tela se zaključuje novi sporazum. Albanske političke stranke su sačinile poseban dokument sa zahtevima Vladi u Beogradu poznat kao "Plan od sedam tačaka", a u vidu informacije Koordinacionog tela Vlade Republike Srbije, na sednici od 4. juna 2013. godine, Vlada Republike Srbije ga je u potpunosti prihvatila.

Međutim, i pored prihvatanja ovog dokumenta, njegovo sprovođenje nije izvršeno, prvenstveno zbog nedostatka političke volje.

Uz pomoć Delegacije EU, Saveta Evrope i OEBS-a, Nacionalni savet Albanske nacionalne manjine je tokom 2022. godine pokrenuo dijalog sa Koordinacionim telom i Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog (ministarka Gordana Čomić) u sačinjavanju "Akcionog plana za integraciju Albanske nacionalne manjine".

Tokom 2022. godine Plan je usvojen sa utvrđenim rokovima potpune integracije albanske manjine u periodu od 2023 – 2026. godine.

Sada kada je prošla polovina 2025. godine, njegovo sprovođenje nije ni počelo. Šta više, funkcioneri Koordinacionog tela, u javnim nastupima, negiraju postojanje bilo kakvog dokumenta o integraciji albanske manjine. Zato predlažemo da Narodna skupština, kao najviša institucija u ovoj državi, usvoji ovu Rezoluciju.

Usvajanjem ove Rezolucije, Republika Srbija će pokazati svoju institucionalnu opredeljenost ka prevazilaženju dugogodišnje diskriminacije nad albanskim stanovništvom i otvoriti novo poglavlje u međusobnim odnosima kao i opredeljenost ka demokratizaciji.